

Изражавајући одређеност Републике Српске за потпуно поштивање Општег оквирног споразума за успостављање мира у Босни и Херцеговини, којим се недвосмислено потврђује и гарантује уставноправни положај Републике Српске;

Одређени за европску будућност, демократско уређење и ефикасне и функционалне органе и институције Босне и Херцеговине, у новом регионалном и глобалном систему организација и асоцијација;

Препознајући трајне демократске промјене, потребу сарадње и развијање специјалних и паралелних веза са сусједним државама;

Поздрављајући Закључке Савјета Европске уније од 10. новембра 2008. године, као и стратегију Европске уније према Босни и Херцеговини којом се потврђује одређеност за трансформацију институције високог представника у појачано присуство Европске уније;

Позивајући све органе и институције у Босни и Херцеговини и представнике међународне заједнице да досљедно и у потпуности поштују Дејтонски мировни споразум и да своје активности врше у складу са овлашћењима која су садржана у овом споразуму;

Полазећи од Резолуције о циљевима и мјерама политике Републике Српске, коју је усвојила Народна скупштина Републике Српске, на сједници одржаној 15. октобра 2008. године, а којом се тражи од председника Републике да предложи Народној скупштини платформу за разговоре о уставним промјенама и о заштити интереса Републике Српске у овим разговорима;

Народна скупштина Републике Српске на основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске и сагласно одредбама чланова 183. и 184. Пословника Народне скупштине Републике Српске – Пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 79/07), а у вези са тачком 4. Резолуције о циљевима и мјерама политике Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 2/09), на приједлог председника Републике Српске, на Осамнаестој посебној сједници одржаној 25. марта 2009. године, усвојила је

ДЕКЛАРАЦИЈУ

О ОСНОВАМА ЗА РАЗГОВОРЕ О ЕВЕНТУАЛНИМ ПРОМЈЕНАМА УСТАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И О ЗАШТИТИ ИНТЕРЕСА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I

Народна скупштина Републике Српске донијела је на Четрнаестој посебној сједници, одржаној 15. октобра 2008. године, Резолуцију о циљевима и мјерама политике Републике Српске. Народна скупштина је затражила од председника Републике Српске да предложи Народној скупштини платформу о могућим основама за разговоре о реформи Устава и о заштити интереса Републике Српске у овим разговорима.

У току политичких, институционалних и експертских разговора и одлучивања о промјенама Устава Босне и Херцеговине слједећи принципи представљају оквир за све учеснике из Републике Српске:

Прво, неоспорни су назив, постојање, територија и пуни капацитет уставних надлежности Републике Српске као правне, политичке и економске категорије засноване на Дејтонском мировном споразуму. Дејтонски мировни споразум је гарант утврђеног уставноправног модела и територијалног интегритета Босне и Херцеговине као и територијалног интегритета Републике Српске, којој по основном принципу о територијалној подјели Босне и Херцеговине припада 49% њене територије.

Друго, задржавају се уставни принципи о ентитетском гласању у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и уставни принципи заштите утврђеног виталног интереса ентитета, као и виталног националног интереса све трију конститутивних народа у Босни и Херцеговини.

Треће, неопходно је обезбиједити заступљеност ентитета и равноправност све трију конститутивних народа у заједничким институцијама Босне и Херцеговине.

Четврто, пренос надлежности са Републике Српске на институције Босне и Херцеговине може да се врши само на основу споразума ентитета и на начин и по поступку предвиђеном за промјену Устава. Након анализе ефикасности, функционалности и економичности вршења надлежности пренесених са ентитета на заједничке институције Босне и Херцеговине, може се покренути процес поврата оних надлежности ентитета чији пренос није оправдан нити је одржив. Уставом је потребно прописати процедуру преноса и поврата надлежности.

Пето, посебно у контексту остваривања међународних активности и преговора у процесу испуњавања услова европских и евроатлантских интеграција, потребно је обезбиједити консензус ентитета о питањима значајним за чланство у Европској унији. Када је ријеч о европским и евроатлантским организацијама и асоцијацијама, потребно је оснивати заједничке делегације, те обезбиједити да ентитети самостално склапају уговоре из домена специјалних паралелних веза са сусједним државама и могу да воде међународне активности које не угрожавају територијални интегритет Босне и Херцеговине.

II

1. Република Српска ће учествовати у разговорима о евентуалним уставним промјенама у Босни и Херцеговини у складу са овом платформом.

Уставне промјене, као сложен и дуготрајан процес, морају бити резултат консензуса и компромиса, јер је и сама Босна и Херцеговина резултат компромиса.

Промјене Устава Босне и Херцеговине треба да представљају израз универзалних демократских принципа са уважавањем политичког оквира датог Дејтонским мировним споразумом.

2. Основни принцип било каквих промјена уставноправног уређења Босне и Херцеговине јесте да се полази од садашњег стања сложене државне уређења, да Босна и Херцеговина буде уређена као сложена држава, у којој је Република Српска са својим непромијењеним територијалним, организационим и функционалним статусом, при чему су

ентитети равноправни и имају карактер конститутивних дијелова сложене државне организације Босне и Херцеговине.

3. У уставним промјенама потребно је, због њене нефункционалности и скупе организације, приоритетно разријешити уставноправно уређење Федерације Босне и Херцеговине, успостављене Вашингтонским споразумом.

Могуће промјене у структури Федерације Босне и Херцеговине не смију имати за посљедицу промјену садашњих уставних рјешења у односу на формирање законодавних, извршних и судских органа власти на нивоу Босне и Херцеговине, као и на основне принципе у погледу њиховог састава, начина доношења одлука, заштите ентитетског као и виталних националних интереса на штету Републике Српске.

4. Уставне промјене треба вршити по Уставом утврђеном поступку, при чему би се претходно полазило од пуне сагласности ентитета и трију конститутивних народа.

У разматрању рјешења за поједина питања уставноправног уређења Босне и Херцеговине треба поћи само од оних питања за која се у разговорима обезбиједи пуна сагласност свих учесника, при чему треба стално имати у виду да је устав писани акт највеће правне снаге, који првенствено регулише основе државног и друштвеног уређења једне земље као основни закон по којем ће се у њој живјети.

5. У процесу уставних промјена не треба нити је могуће у садашњим условима доносити нови устав. Могућа је само доградња и побољшање дејтонских рјешења и то амандманским путем на основу сагласности трију конститутивних народа и ентитета кроз политичке разговоре и уставне институције.

Амандманско побољшање Устава Босне и Херцеговине треба да се одвија постепено, методом од лакшег ка тежем и након што се о томе постигне пуна сагласност.

6. Полазиште, приједлози и рјешења уставних промјена морају се заснивати на Дејтонско-париском мировном споразуму и основним начелима Анекса IV – Устава Босне и Херцеговине, према којима је Република Српска као ентитет трајна и цјеловита територијална и политичка категорија, верификована међународним уговором, који се мора проводити, а не мијењати.

Само под наведеним условима, Босна и Херцеговина може бити уређена као сложена држава, организована на три нивоа власти: државни ниво, ентитети (средњи ниво) и ниво локалне самоуправе.

7. Република Српска је неоспоран ентитет са својим непромијењеним територијалним, организационим и функционалним статусом, а евентуално друге територијалне јединице могу се организовати у оквиру ентитета Федерације Босне и Херцеговине.

Свако разматрање могућности територијалне организације Босне и Херцеговине, којима би се укидали ентитети или подијелила Република Српска, потпуно је антиуставно и неприхватљиво.

8. Босна и Херцеговина и даље остаје сложена држава, у складу са усвојеним дејтонским моделом државног уређења.

9. Организација власти на нивоу Босне и Херцеговине и на средњем нивоу заснива се на начелу подјеле на: законодавну, извршну и судску власт.

10. Потребно је у евентуалним уставним промјенама задржати уставно начело да конститутивни народи – Срби, Бошњаци и Хрвати, у Босни и Херцеговини имају неотуђиво право заштите виталног националног интереса. На државном нивоу витални национални интерес штити се путем уставних механизма за заштиту виталног националног интереса у Дому народа Парламентарне скупштине и Уставном суду Босне и Херцеговине.

11. У погледу евентуалних уставних промјена у односу на структуру, избор и начин одлучивања у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине не смије се нарушити садашњи ентитетски баланс, посебно у домену начина доношења одлука, односно заштите виталног ентитетског као и виталног националног интереса.

12. Предсједништво Босне и Херцеговине као шеф државе, са садашњим начином избора, имало би предсједника са ротирајућим мандатом, са два потпредсједника. Ради обезбјеђења равноправности свих грађана трију конститутивних народа и осталих, Предсједништво би се и даље састојало од три члана – једног члана из Републике Српске и два члана из другог ентитета, који би се могли бирати непосредно са правом кандидовања свих грађана.

У Предсједништву не би смјело бити више од једног припадника било којег конститутивног народа или осталих.

Оправдан је пренос неких надлежности Предсједништва Босне и Херцеговине на Парламентарну скупштину и Савјет министара.

13. Савјет министара Босне и Херцеговине, као институција извршне власти, не може доносити одлуке простом већином и прегласавањем представника ентитета или конститутивних народа.

Број чланова – министара, мора да одговара ентитетској и националној заступљености, а начин доношења одлука мора се заснивати на принципу заступљености ентитета и конститутивних народа.

14. Колективна и индивидуална права и основне слободе, као и механизми њихове заштите, темељна су питања уставних промјена. Треба обезбиједити највиши ниво заштите међународно признатих људских права и основних слобода.

Доградњом уставних рјешења у области људских права и основних слобода потребно је очувати и обезбиједити институционалне механизме и инструменте остваривања и заштите економских, социјалних и културних права и слобода човјека и грађанина. У том смислу, потребно је гарантовати право на различитост – етничку,

религијску, културну, политичку, језичку, полну и сваку другу разлику међу људима и истовремено обезбиједити признање једнакости грађана пред законом и забрану њихове дискриминације.

У уставним промјенама потребно је националним мањинама обезбиједити услове за очување њихових колективних и индивидуалних права у области културе, традиције, религије, језика и других интереса и потреба. У том смислу, нужно је обезбиједити институционалну могућност учешћа националних мањина (осталих) у кандидовању, избору и учешћу у вршењу власти на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

15. Неопходна је јасна подјела надлежности између Босне и Херцеговине и ентитета кроз дефинисање надлежности Босне и Херцеговине, подијељене надлежности Босне и Херцеговине и ентитета и искључиве надлежности ентитета. Надлежности Босне и Херцеговине морају бити таксативно побројане, као и подијељене надлежности између ентитета и Босне и Херцеговине.

Ентитетима припадају све функције и надлежности осим оних које су Уставом Босне и Херцеговине изричито пренесене на њене институције. У оквиру надлежности ентитета, пуни капацитет за извршавање ових надлежности, без претходне сагласности Босне и Херцеговине, имају ентитети.

III

1. Питања везана за организацију, структуру, надлежности и функционисање институција Босне и Херцеговине - Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Предсједништва Босне и Херцеговине и Савјета министара Босне и Херцеговине – могу бити предмет преиспитивања, зависно од преговора о облику државног уређења. Међутим, ни у једном случају, евентуалне промјене не смију нарушити националне и ентитетске балансе и успостављене принципе равноправности, као и консензус успостављен садашњим дејтонским рјешењима.

2. У систему организације власти своје мјесто има и Уставни суд Босне и Херцеговине, који би морао из оквира својих надлежности елиминисати праксу да се појављује као актер доградње устава или као уставотворац. У том смислу, у систему државне власти Уставни суд Босне и Херцеговине заузима посебно мјесто и чини својеврсну "четврту власт или међувласт". Било би неопходно донијети (уставни) Закон о Уставном суду Босне и Херцеговине. Уставни закон мора прецизно дефинисати надлежности Уставног суда.

Постојеће уставно рјешење да три члана Уставног суда бира предсједник Европског суда за људска права (члан VI, тачка 1(a)) директан је израз улоге међународне заједнице у уставном систему Босне и Херцеговине. По свом карактеру оно свједочи о ограничењу суверености Босне и Херцеговине. Уставом треба искључити могућност избора странаца у Уставни суд Босне и Херцеговине, те разрадити процедуре одлучивања Уставног суда, без могућности угрожавања интереса ентитета и конститутивних народа.

3. Уставом је потребно прописати да судска власт постоји на државном и средњем нивоу. Развој и организација правосуђа треба да се заснива на усвојеној Стратегији развоја правосуђа у Босни и Херцеговини.

4. Требало би размотрити питање увођења организационих дијелова Централне банке Босне и Херцеговине у ентитетима.

5. У погледу организације државне управе у Босни и Херцеговини, полазна основа за њен развој и реформу морала би да буде у складу са европским стандардима и критеријумима. Изградња и функционисање органа државне управе подразумијева и нормативноправну реформу, с циљем успостављања ефикасног, конзистентног и кохерентног система који државни и друштвени поредак чини стабилним и функционалним, а грађане заштићеним у остваривању њихових индивидуалних и колективних права и слобода. Потребно је у државној служби обезбиједити пропорционалну заступљеност конститутивних народа, што би требало уредити законом.

6. Организација оружаних снага треба да остане на нивоу Босне и Херцеговине, при чему је могуће разговарати о рационализацији оружаних снага, а затим о демилитаризацији, у складу са Декларацијом о стратешким одређењима Републике Српске у систему одбране Босне и Херцеговине, коју је усвојила Народна скупштина Републике Српске.

7. Полицијске структуре и њихове надлежности у Босни и Херцеговини спадају у подијељене надлежности Босне и Херцеговине и ентитета. Њихове надлежности је потребно јасно разграничити.

8. У погледу надлежности у домену пореског система у Босни и Херцеговини потребно је постојање система подијељених надлежности и то на три нивоа: ниво БиХ, ниво ентитета и локални ниво, од којих би сваки имао своје порезе и рачуне.

9. Потребно је обезбиједити да се утврди уставно начело обавезне равномјерне распоређености сједишта институција Босне и Херцеговине.

10. Изборни систем може само да слиједи уставно уређење и уставне промјене.

11. Средњи ниво власти Босне и Херцеговине мора имати право вођења међународних активности, склапања међународних уговора – споразума и успостављања и одржавања представништва у иностранству, у складу са Уставом.

IV

Уставне промјене у Босни и Херцеговини не смију угрозити сљедеће принципе:

- 1) Република Српска је јединствен и недјељив уставноправни ентитет.
- 2) Република Српска самостално обавља своје уставотворне, законодавне, извршне и судске функције у капацитету предвиђеном Дејтонским мировним споразумом. Ова овлашћења Република Српска обавља без ограничења, са пуним капацитетом доношења и провођења закона, других прописа и општих правних аката на својој територији, у складу са расподјелом надлежности према Уставу Босне и Херцеговине.
- 3) Република Српска је један од равноправних ентитета у Босни и Херцеговини, са својим уставноправним статусом и надлежностима утврђеним Дејтонским мировним споразумом.
- 4) Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској и Босни и Херцеговини.
- 5) Територија Републике Српске је јединствена, недјељива и неотуђива.
- 6) Републици Српској припадају све државне функције и надлежности, осим оних које су Уставом Босне и Херцеговине изричито пренесене на њене институције.
- 7) Пренос надлежности са Републике Српске на институције Босне и Херцеговине и поврат надлежности мора бити утврђен Уставом Босне и Херцеговине на принципима транспарентности и заштите интереса ентитета.
- 8) Република Српска може, сагласно Уставу Босне и Херцеговине, да успоставља специјалне паралелне односе са сусједним државама. Република Српска има право да склапа споразуме са државама и међународним организацијама сагласно расподјели надлежности према Уставу Босне и Херцеговине. Република Српска може имати своја представништва у иностранству.
- 9) Уставно уређење темељи се на: гарантовању и заштити људских права и слобода, у складу са међународним стандардима; обезбјеђивању националне равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа; социјалној правди; владавини права; тржишној привреди; вишестраначком систему; парламентарној демократији и подјели власти; слободним изборима; локалној самоуправи, заштити права етничких група и других мањина.
- 10) Грађани Републике Српске имају држављанство Републике Српске и Босне и Херцеговине.
Република Српска као ентитет у потпуности остварује своје судске и тужилачке функције путем основних, окружних и Врховног суда Републике Српске.
- 11) Организација власти ентитета утврђује се уставима ентитета, у складу са расподјелом надлежности према Уставу Босне и Херцеговине.

V

Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине је под надлежности институција Босне и Херцеговине, чија је територија у заједничкој својини (condominium) ентитета.

Брчко Дистрикт је јединица локалне самоуправе, у складу са Коначном арбитражном одлуком о међуентитетској линији разграничења у области Брчког. Статус Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и однос према институцијама Босне и Херцеговине и ентитетима – јединицама, може се уредити амандманом на Устав Босне и Херцеговине и законом о Брчко Дистрикту.

VI

Ентитети треба да у процесу европских интеграција равноправно и обавезно партиципирају у оквиру органа и институција Босне и Херцеговине кроз одлучивање у доношењу битних одлука у вези са европским интеграцијама, као и у стварању заједничких тијела која представљају Босну и Херцеговину у институцијама Европске уније.

VII

Уставне промјене захтијевају успостављање и функционисање искреног дијалога, отвореног и заједничког односа и разумијевања о свему ономе што је претходило дејтонским рјешењима у Босни и Херцеговини и што подразумева и оправдава њихову пуну имплементацију и унапређивање.

Уставним промјенама потребно је афирмисати европске вриједности и принципе: различитости, етничке и сваке друге посебности, територијалности, самосталан излазак ентитета на међународну сцену у домену економије, науке, образовања, културе, спорта, умјетности и слично.

Процес уставних промјена мора бити вођен као транспарентан и подложен суду јавности. Устав Босне и Херцеговине искључиво се може мијењати у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и мора проћи демократску и јавну провјеру, јер „нема устава ако га не прихвати народ”, тако да би јавна расправа о његовим одредбама била добродошла и могла би послужити уклањању оних слабости у уставним рјешењима које је пракса показала, а Устав би добио на свом легитимитету.

VIII

У случају кршења Устава Босне и Херцеговине, којим би се нарушавала основна државна структура Босне и Херцеговине и њено државно уређење као сложене државне заједнице, или којима би битно био угрожен уставни статус, капацитет и надлежност Републике Српске или нарушена људска индивидуална или колективна права, грађани

Републике Српске могу се, на одговарајући начин, непосредно и јавно изјаснити о тим питањима.

IX

Уставне промјене у Босни и Херцеговини нису услов за затварање Канцеларије високог представника у Босни и Херцеговини.

X

Разговоре о промјенама Устава Босне и Херцеговине треба водити у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, уз учешће представника ентитетских парламената, што не ограничава могућност организовања и других расправа или састанака о уставним промјенама, али које немају обавезујући карактер прије расправе у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

XI

Разговори о евентуалним уставним промјенама могу се отворити, прије свега, о потреби усклађивања Устава Босне и Херцеговине с Европском конвенцијом о људским правима и слободама, у дијеловима који се односе на Предсједништво Босне и Херцеговине и Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине.

XII

О свим приједлозима за промјене Устава Босне и Херцеговине које покрене Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, односно други овлашћени предлагачи, обавезно ће о њима расправљати и заузимати ставове Народна скупштина Републике Српске.

Број: 01-523/09
Датум: 25. март 2009. године

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мр Игор Радојичић